

# ЖЕНСКИ СВЕТ

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

В Л А С Н И К :  
ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:  
АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

Излази: Сваког 1. дана у месецу по ст. кал.  
Претплата, рукописи и све што се тиче листа, шаље се на уредни-  
штво Нови Сад (Ujvidék).

Цена: на годину 3 круне; за Србију 3½ динара.  
За све остале земље 3½ франка у злату.  
Поједини бројеви 30 потура.

## Жена на дому и јавном раду.

И ако је у стотине примера већ потврђено, да спремна жена може поред своје домаћичке и материнске дужности вршити савесно и тачно и другу коју јавну службу, ипак се још једнако чују приговори женама, које воде коју јавну службу, као учитељице, забавиље, поштарке, лечници и т. д., да то не одговара женском позиву, нарочито се истиче, да у таким приликама трпи васпитна страна деце домаћичине. Чувени немачки филозоф Шопенхауер иде за тим, да права мати и добра домаћица не сме ни трошити своју снагу на други који позив, осим куће и деце своје, говорећи: да матери и домаћици треба да је искључива брига деца и кућа, а све друго да остави на страну. У том истом су духу написани и школски закони краљевине Хрватске и Славоније, те забрањују забавиљама и учитељицама да по удаји врше своје учитељске дужности.

Тако се многој женској страни одузима могућност, да постане мати и домаћица, а многој сиротој учитељској породици, за које се највише и удају учитељице, ускраћује сигуран извор за боље благостање и боље васпитање деце своје. А то је све штетно и по материјални па и морални развитак

народа, у коме се такe мисли одомаће, и такe установе заводе.

Јесте, било би добро па и лепо, признајемо и сами, кад би матере и домаћице наше искључиво посветиле сву своју бригу и сав свој рад деци и кући својој, јер и кућа и деца требају много бриге, велике неге и тешког рада, ако ћемо да нам напредује и да у њој иде све тачно и уредно. Али то може да се врши тамо, где су домаћи материјални одношаји сређени, или где мушка страна доноси кући толико прихода, да ни кућа ни деца не знају шта је — нема; али где су прилике такe, а тога је понајвише у варошима и варошицама, да се на ово скупо и прекупо време не могу све потребе да подмире из сама мужевљева прихода, мора се потражити и женина помоћ, да се кућа и породица одржи и да се, што је врло потребно, остави по која бела крајцара и за црне дане који на сваку кућу наилазе кад чешће кад ређе; а валда се треба мало побринути и за старе дане, кад снага попусти и кад се не може зарадити, а мора да се живи.

За те и такe случајеве морамо од сад наоружавати и нашу женску децу т. ј. морамо их учити радити не само

ономе, што је кући потребно, него и ономе, чиме би она у потребним случајевима могла што зарадити и кући привредити.

Ми знамо више учитељских и професорских породица, у којима су обоје јавној служби одати а имају и своје дечице, па им је зато ипак и кућа напредна и деца добро васпитана. Знамо и лекарских породица, где су обоје јавним послом заузети па им ипак кућа цвета, а деца уредна и лепо васпитана; а позната нам је из немачке литературе и Лина Моргенштерн, славна књижевница и заслужна раденица на јавном пољу, која је дуго година уређивала немачки женски лист „Frauen Zeitung“ и стајала много година на челу великог женског друштва, те с њиме покренула и основала у Берлину чувену домаћичку школу, која и данас врши своју просветну и привредну мисију на славу и дику тога просвећеног народа, а и она је била супруга јавног чиновника и имала четворо своје деце, па је и кућу своју држала на висини најуредније куће и децу своју лепо васпитала, све на пут извела, те су постали честити грађани и корисни чланови друштва. Али она је поред огњишта читала, а писала тек кад је децу намирила, упутила и успавала.

Из овога се види, да се све може кад се хоће и да жени трезвеној, спремној, истрајној, не смета јаван рад ни у домазлуку ни у васпитању деце. Треба само да је усталац и да је вредна, па ће се свему довити и све тако удецити, да јој кућа ни деца не сметају у јавном послу а опет јаван посао да не смета кући и васпитној страни деце своје. Све то зависи од доброг реда.

Кад може ратарка и надничарка поред куће и деце своје да помаже мужу у заради; кад може жена занатлије, да му помаже или у засебној заради или у његовом занату; кад трговкиња поред куће и деце, особито кад обудови, може да води трговину и да је још и унапреди, што су толики

примери показали, те кад код свију тих сталежа излазе деца често боље васпитана, него у многој богатој и отменој кући, где су жене слободне од сваке домаће бриге и зараде, зашто би шкодило кући и деци оних чиновничких сталежа, који имају 2 – 3000 К годишњег прихода, ако би им и жене својом зарадом помогле у овим тешким и скупим данима; ако не другим чиме, а оно бар у домаћим пословима, да замену које млађе и да мужу и кући уштеде излишне издатке на тој страни?

Времена су данас таква, да се ми сви морамо довијати према приликама и тражити начина да своје материјалне прилике одржимо и ако је могуће и унапредимо, јер васколики напредак моралан и културан, па и политичан црпе своју снагу у материјалној подлози. А материјално благостање стиче се само вредним радом и паметном штедњом.

Рад је данас највећи украс појединца и народа. Досад је било господски: да се ништа или да се што мање ради, а данас је господски и отмено, кад се што више ради, јер радом се стичу сваковрсна добра; у њему је мир и срећа домаћа, у њему је излив уважења и поштовања друштвеног. Нерад је највеће зло, а леност је извор свима пороцима.

Зато и вели данашњи велики проповедник наш, др. Н. Велимировић: „Рад је постао синоним с нашим столећем. Никад се у историји света није на земљи више радило но што се данас ради. . . Много је великих открића учинило модерно време, но највеће је, несумњиво, откриће, да је одгонетка сваке праве величине — рад. Ко више ради мора триумфовати над оним, ко мање ради. На томе почива данас социјална селекција“.

Тако као он, тако нам поручују и сви данашњи и старији мудраци, да је рад и штедња најсигурнији и најпречи начин, да се отргнемо назада, да отупимо оштрине данашње скупоче и да

пођемо напреднијем и берићетнијем животу.

Наука, рад и штедња су девиза данашњег времена, па нека је од сад девиза и нашем народу код свију слојева и у свима сталежима, да радимо и штедим, јер ће нам само тако бити осигу-

гурани плодови оних скупоцених жртава у крви и у новцу, што су приложени на олтар откупљеног Косова.

У то име нека је срећна прва слободна 1913. година ослобођеној браћи нашој и нама, који смо то доживели!



## На Божић 1912.

Сјајна звездо витлејемска  
Што си тако дивно сјала,  
Кад си вертеп Бого-сина,  
Грешним људма показала.

Ја те данас опет видим,  
Како сијаш на висини  
Гледам твоју дивну светлост —  
Или ми се само чини?

Можда само душа моја  
Тако види и осећа,  
К'о да сија једна звезда  
Од осталих лепша, већа.

Грануло је сунце правде  
Петстолетном мученику . . .  
Та се звезда мојој души  
Указује на зренику.

Сунце правде синуло је,  
Те и роб сад Божић има,  
И слободно прославља га,  
Ко што није вековима.

Сунце правде поздрављам те  
Ти загреја срце моје  
Па ће данас попевати  
Најлепше: *Рождество твоје...*

Б. Б—ћ.



## Фараонка.

Остави се, фараонко,  
Пророчанства безбожнога  
Из прљава длана свога,  
И сјећај се Бога.

Бог предвиђа судбу нашу,  
Л'јепе дане и плакање,  
Уздисање и стењање  
Његово је знање.

Кад погоди моје име,  
Мисли давне, жеље тајне,  
Св'јетла дјела, тамне мане,  
Срца трепетање?

Цетиње.

Што је опште свима нама,  
То проричеш, тиме просиш,  
Веселиш нас и жалостиш,  
Крадеш, лажеш, робиш.

У Вјечног је предсказање,  
Од божанских судба рука,  
Ви сте гладни, робље мука,  
Суза и јаука.

Освјести се, фараонко,  
Не вријећај Свемоћнога,  
И ви, госпе, посла злога,  
И вјерујте Бога!

Ђ. Шпадијер.



## Прослава српске женске задруге у Бечу.

На Заведеније ове године, прославила је наша женска задруга своју славу и десетогодишњицу свога постанка, у тишини и молитви у светосавскоме храму, где су све чланице и гости присуствовали са својом врском председницом гђом Јеленом Остојић, служби Божијој и помолиле се Богу и светој Богородици, да им буду и на даље заштитници. Уједно је учињен на служби спомен умрлим чланицама и члановима задруге.

После службе Божије, пошле су све чланице са својим гостима и са свештеником светосавског храма преч. г. протом Мишићем у општинску дворану, где је пресечен колач и освешћено славско кољиво, које је приложила задружна славска кума гђа Софија Новаковић. Иста је пресекла колач са гђом Јозефином Јовановић, чланицом задруге. Прослави је присуствовао као гост и госп. др. Владан Ђорђевић, бивши министар Србије. После свршеног обреда и поздравног говора г. проте, који је честитао славу и десетогодишњицу српској женској задрузи, узела је реч протиница Вукосава Мишић и изговорила овај кратак говор: Ова значајна година, остаће у светској историји златним словима забележена, а још више у срцима нас Срба. Валда је случај тако хтео, да у то, по нас значајно доба, и наша женска задруга прославља десетогодишњицу свога постанка. Прослава наше задруге спојила се са епохалним догађајима наше браће на Балкану. Прославићемо је мирно, у тишини, достојанствено, благодарећи Богу на доброту, помоћи и заштити. То нас испуњава двоструком радосћу и ако наш скроман рад уступа испред херојских дела косовских осветника за ослобођење милијона потиштенога робља, која је вековима робовало и гинуло за веру и име своје. Али идеју није могао душманин угушити и на колац натаћи. Вековима живела је она у срцима сваког појединца, са њиме живела и умирала, поново се препорођавала у још силнијем стадијуму и коначно победила тиранију, која је вековима владала на срамоту културе и просвећених фактора, а коју су бројем мали, али духом велики, скршили и у прах сатрили.

Неслога и раздор, довели су српско царство до Косова, слога пак Косово је осветила. Тре-

ба ли већег доказа племените душе Србинове разума, свести, пожртвовања, величине. И ако нам то мале душе и непријатељи наши, јавно признати неће, али у самој својој души, морају се дивити овој светој борби, коју су сасвим њих — чини ми се — само Шпартанци таким одушевљењем водили. Наш народ је посебна раса, он не прима лако туђе обичаје и навике, већ остаје у својој оригиналности јединствен, па зато је и могао извршити ово велико херојско дело, јер спољни страни утицаји нису угушили у њему онај патриотски осећај и заветну мисао, који су као звезда водила свемили и предњачили Србину и соколили га, да оствари своје идеале. Пет векова су Срби сневали и певали о слободи, пет векова живели и трпели варварске окове, погледајући, кад ће се њихова слободна браћа испод Ловћена и Авале загрлити и поћи, да их ослободе. Пет векова су на згариштима својима умирали са надом ослобођења. Сад тек видимо, каква је снага лежала у нашем народу, снага, која је заталасала цео народ, ујединила га у једној мисли, те је постао једна душа. Ни један други народ не може разумети шта ови догађаји за нас Србе значе, можда само онај народ, који је и сам тако дуго робовао и своју слободу и самосталност тако крваво извојевао. Нећу погрешити ако кажем, да су српске жене од увек имале утицаја на развитак и облагорођење српскога карактера и распиривале ону жар, која је већ у самој души детињој тињала. Наше мајке су прве биле које су своме чеду још у колевци певале наше дивне народне песме, а доцније причале о Косову и јунацима, и та дивна мајчина музика, продирала је кроз слабо ухо детиње до дна душе, и ту се усадила, да никад више не изумре. А кад је Српче и школи дорасло, опет га је мајка на свој начин васпитала у духу, у коме је њу њена мајка васпитала. Па и на даље га не оставља, и док год живи, не напушта она ту своју српску дужност. Мати је највише кадра да утиче на душу детињу, она је свесна дужности, да она ствара потоњи нараштај, да она управља судбином Србиновом. Какав им она нараштај однегује, онако ће српска ствар и мисао напредовати. Па зар је онда чудновато, што се после толиких векова догоди ово херојско дело, које нам је у свет-

ској историји име овековечило. Ми данас можемо се с правом поносити и упоредо ставити уз велике и силне.

Пуно лепих и светлих примера њежне душе српске жене, дају нам наше народне песме. Сећамо се, како је Јевросима, мајка Краљевића Марка, световала кад је пошао да изрече правду, на коме је царство Душаново. Преклињала га је својим млеком, којим га је задојила, да не говори криво, са речима: »Ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога. Боље ти је изгубити главу, него своју, огријешити душу.«

Или еветли пример пожртвовања мајке Југовића, која је молила Бога, да јој Бог да очи соколове и бијела крила лабудова, да одлети на Косово равно, и да види девет Југовића и десетог старог Југ-Богдана. Бог јој је жељу и испунио, и она лети на Косово равно, тамо нађе мртвих девет Југовића и десетог старог Југ-Богдана и т. д.

И када јој снаха донела руку Дамјанову, мајка руку окретала, превртала, пак је руци тихо беседила: »Моја руко, зелена јабукс, где л' си расла, где л' си устргнута, а расла си у кривоцу моме, устргнута на Косову равном.« После ових речи а без суза мајка Југовића свладана тешком тугом пада мртва.

Данашњи догађаји изнашају нам нове мајке Југовића, које са осмехом и поносом испраћају синове своје да свете Косово. А кад им је син пак погинуо, баш као и Југовића мајка, не пуштају сузе да лију, нити носе црнину у знак жалости, већ говоре: »Благо мајци, која те родила! или: Хвала ти Боже, што ми је син часно погинуо! или: Ти си се својој домовини достојно одужио!« Велика је моћ и величина у овим речима. А у место мртвачко »Свјати Боже«, свирају им ону дивну песму нашег Ђуре Јакшића »Падајте браћо . . .«

Овако поступају данашње српске мајке, јер

су свесне, да испуњавају своју српску дужност а у знак успомене на последње речи при расстанку са својим сином, које јој је у аманет оставио: »Мајко, ако погинем, немој плакати, јер српска мајка не плаче!«

Једна мајка је четворицу синова испратила са осмехом на уснама. При расстанку рекоше јој: »Мајко, не плачи, валда ће се од нас четворице ма један вратити!« Овако само јунак може да каже.

Једна сељанка дошла је у болницу да тражи свога мужа, рањенога на Куманову. Наричала је, чупала косе и из свег гласа плакала: „Где ми је муж?“ Један тешки рањеник, опет храбри борац са Куманова, стаде је корети: „Срам те било, зар Српкиња тако нариче, и плаче! Твој муж је рањен, и кад оздрави, вратиће се кући, Не плачи и не срамоти ни себе, ни њега, ни нас!“ Као хипнотисана, престаде жена да плаче, посрами се, убриса сузе и тихо прошапута: „Опрости!“ и оде кући.

Једна Црногорка рече краљу — кога је смрт њенога сина, коме је свећу држала, расплакала: „Господару, не плачи, јер ако ти будеш плакао, сви ћемо плакати!“

Па српски очеви, који своје сину држи при опелу опроштајни говор и као последње »Збогом« заклиње се, да неће плакати, јер да му је драги покојник за отаџбину погинуо. Или она узвишена резигнација једнога родитеља: »Куд је отишло 350.000 Срба, нека иде и мој син!« Оваких светлих примера велике и узвишене душе Србинове има данас пуно.

Нека је слава и хвала таким мајкама, слава и хвала њиховим храбрим синовима, благо нашем народу који их има. Српски народ неће пропасти.

Наша је будућност.

Веч,

Вукосава.

## Ода мајци Петковићи реткој Српкињи.

Поздрављам те мајко Петковића  
Жива слико мајке Југовића  
Што је некад до поља Косова  
Опремила свих девет синова  
Данас ево место Југовића  
Ти опреми десет Петковића  
Да потраже сенке Југовића.  
Надаљ.

Живи тићи сенке старих тића  
Сва си чеда роду поклонила  
Једног само дома оставила.  
Бог ти чуво свих десет синова  
Здраво стигли натраг са Косова.  
Да соколи поздраве те мили,  
Косово смо мајко осветили.

А. Б. Баба.

## У ОСВИТКУ.

*Звезде дрхте, бледе, светлости им се таси,  
Мо њихово диће, њихов животн шрне,  
Месеџ чезне, свиће. Тежи време, часи,  
Са земље се диже вео ноћи црне.*

*Тош тишина свуда. Пешли песмом дуде.  
Ваздух свеж и хладан, румени ми лице,  
Негде . . . . У дрвећу пораниле птице,  
Моја душа кликће, моје мисли дуде.*

*О, Богињо, зоро шири своја крила!  
Младости, снага, животи расцветшава сада.  
У жилама тече крв ми дурна, млада.*

*Мишице се шире и шрају дила,  
Напињу се труди, срце дије јаче,  
Та хоћу живота, нека други плаче.*

Београд.

Радмило М. Марковић.



## Сомборско Девојачко Коло.

Од свих Девојачких Кола, која су овамо по већим местима заснована и на своје добротворне задруге наслоњена, највише рада, најинтензивнијег потхвата даје Сомборско Девојачко Коло.

И у прошлој 1911 – 12. години истакло се то Коло лепим и напредним радом, који по извештају вредне и неуморне старешице, гђе Даринке К. Георгијевићке износимо и ми угледа ради осталим Девојачким Колима.

Извештај овако гласи:

*Славна Скупштина!*

Скромно одељење наше Задруге: Сомборско Српско Девојачко Коло, трудило се и у прошлој години, да радом својим одговори оној племенитој и родољубивој мисији, ради које је ова установа створена.

Учили смо и проучавали смо у првом

реду прошлост српског народа, да из светлих примера давне прошлости наше црпемо жарко родољубље и искрену љубав према јуначком али паћеничком роду свом. Учили смо и проучавали прошлост српског народа да научимо, шта нас је обарало негда, а шта ће нас подићи у будуће. Српском историјом смо се бавили, да учврстимо у свакој будућој мајци српској непоколебиво уверење у сјајну и срећнију будућност српску, да пробудимо свест о узвишеној дужности сваке праве Српкиње.

Поред овог материјала бавили смо се и питањима из пространа царства уметности и лепе књижевности, како би пружили нашим младим Српкињама душевне хране и прилике, да се баве стварима, које оплемењују душу и срце, и развијају укус и разумевање свега оног, што је плод стваралачке националне снаге једног народа.

Овим и оваким радом смо се трудили, да улијемо у душу чланицама Девојачког Кола, да су лепе, али и озбиљне и велике задаће, које их у животу чекају.

Постати верна и свесна кћи рода свог, постати скромна, али родољубива и пожртвовна радница у животу народном, постати добра, нежна љуба и мајка, али уједно спремна и способна васпитатељка бољег, јачег, напреднијег једног српског нараштаја — то је цел, коју радом својим постићи намеравамо. Па ако смо јој се ма и кораком једним ближе приближили, година ова није прохујала бескорисно.

У овом раду својски су нас помогли и ове године многи наши одлични јавни радници, лепим и поучним предавањима својим, указујући пут, којим нам ваља ходити, мислимо ли од користи бити породици својој, друштву свом и народу свом. Хвала нека је свима овим одличним Србима, на њиховом труду и указаној љубави према скромној нашој установи, а молимо их, да нас и у будуће помогну у раду нашем.

Девојачко Коло одржало је прошле године 1911-12. 6 редовних и 5 јавних седница.

На редовним седницама радило се:

#### Из Српске Историје:

1. „Балкан пре српских држава“, предавала гђца Була Зарићева. 2. „О првим српским државама“, говорила гђца Олга Грујићева. 3. „Доба цара Душана“, предавала гђца Зорка Поповићева. 4. „Борба српског народа са Турцима“, предавала гђца Санда Вукадиновићева. 5. „Српки народ под Турцима 15-ог, 16-ог и 17-ог века“, говорила гђца Була Зарићева.

#### Из уметности:

1. „Српска декоративна уметност“, радила гђца Санда Вукадиновић. 2. „Византијска уметност“, радила гђца Љубица Благојевић. 3. „Данашња српска сликарска и вајарска уметност“, радила гђца Вера Бугарска. 4. „О српским народним играма“, гђца Добрила Лукићева. 5. „О модерној музици“ од г. Стеве Марковића, музичара српског, прочитала гђца Вера Бугарска.

#### Из књижевности:

1. „Дубровачка књижевност“, радила гђца Живанка Илкићева. 2. „Љуб. Бабић Шандор

Балски“, говорила гђца Љубица Благојевић, његов књижевни рад.

У јавним седницама држала су следећа господа врло занимљива и веома поучна предавања:

1. Преч. г. Марко Прошић, катихета: „О српским друштвеним приликама“. 2. Преч. г. Милутин Гавриловић: „Св. Писмо — Стари Завет — са естетске стране“. 3. Преч. госп. др. Иринеј Ђирић: „Женске у библији“. 4. Г. Вл. Матијевић: „О народној привреди“. 5. Г. Љубомир Лошић, епарх. шк. референт. „О женској интелигенцији у народу“.

Чланица је било у почетку године 17, при крају 15. Послове тајника водила је вредна чланица гђца Љубица Благојевићева, која је недавно изабрана за васпитатељку у Ангелијануму у Будимпешти.

Сматрам за пријатну дужност да јавим, да се једна чланица удала: Смиљка Вујићева. Обе врсне чланице нека прати наша благодарност и стална срећа на новим стазама живота њихова.

Ове године добило је наше Девојачко Коло и разне поклоне на име: Преч. г. Милутин Гавриловић поклатио је 20 примерака свога предавања: „Ср. Писмо — Стари Завет — са естетске стране“. Преч. г. Стеван Илкић, јеромонах из Вел Кикинде 1 примерак својих путописа: „Светогорски утисци“. Др. Иринеј Ђирић, један примерак свога предавања „Женске у Библији“.

Његова Екселенција г. Вукашин Петровић мин. у миру из Београда, поклатио је 50 комада своје књиге: „Жена у нас и у другим земљама“. Нека је и овде изречена топла захвалност дародаватељима на њиховом дару.

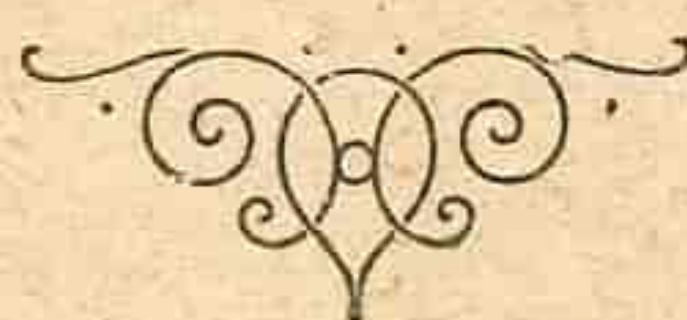
Приход је био 95'31 К, а расход 75'13 К, преостало 20'18 К.

Молим славну скупштину, да овај извештај на знање узме, и да оној родољубивој господи која су се нашем позиву одазвала, те одржала предавање у Девојачком Колу, изрази у записнику своју благодарност, те да их о томе путем извода из записника извести.

У Сомбору, 12. новембра 1912.

Са поштовањем

Даринка К. Георгијевића  
руководитељка Дев. Кола,



## М а т е р и ц е.

Шта је данас? Куда руља деце хита?  
 Од куће до куће, зашто иду тако?  
 Материце то су, данас дете свако  
 Хоће сретној мајци, празник да честита.  
 О и ја се сећам, сећам врло живо  
 Прошлости и среће, оних дивних дана,  
 Кад сам као ово друштво малишана  
 Честитао мајци за сто је везив'о,  
 А она ми густу косу миловала,  
 Сретна ли су Боже ова деца мала,  
 Тужан и погружен у мислима стојим,  
 Гледам своју мајку, негда млада жена  
 Сада болна лежи, слаба измучена,  
 И ја плачем за њом и детињством својим.

Ириг, 1912.

Дим. П. Стојшић.



## Богате удаваче и светске пропалице.

У источним државама Северне Америке нека богата удовица по имену Клара Браун, јавила је у новинама, да се жели удати, те тражи, да јој се јави свак, ко би желео узети њу за жену. На тај оглас пријавило се више од хиљаде просилаца. Међу њима највише их је било пропалих грофова, барона и других племића. Као што се види, данас међу племством много их више има неплеменитих, него племенитих. Зар је то племенито, не научити радити, него у бадавадисању одати се свима пороцима па распућкати све што се има у рукама, и онда по свету тражити богату удавачу, којој ће се обесити о врат, да га храни. Ни по нашим крајевима не ради друкчије већина племића. Част изузецима, али већина се не спрема у нас за посао, само ако има у рукама и најмање имања, а кад распућка што има, онда тражи богате удаваче из наших грађанских кућа. Богати племићи узимају богате племићке, а само пропали племићи улазе у грађанске наше куће, да се дочепају мираза па и то да упропасте. Ко

је кадар био стећи а има удавачу ваља и зета да тражи, који је сам што стекао, и који је кадар живети и без оног мираза. Иначе срамота је кад отац тече, а узме зета, који ће то растећи.

Нема данас више племенитости по дипломи и по прецима, већ само може бити по своме срцу и памети. А племенито срце и памет и веште руке за рад, не може човек готово наследити, него ваља да се мучи и да се спреми за то. Племенит је, ко је по памети мудар, којег срце вуче на рад и чије су руке спремне за посао. Такав никад неће живити од туђег зноја, што значи праву поноситост, племенитост. Ко такве зетове бира, имао је онда рашта да се мучи и да спрема мираз. Ко жели, да му се мука његова потроши на што луђи начин, тај ће међу пропалим племићима наћи најдостојнијег за то. А ко жели у зету да добије што бољег домаћина, ако има мушке деце, нека их спреми да буду и она така, каквог зета жели он себи.

Молимо лепо. да нам врате с адресом заједно овај број сви они, који не мисле даље држати лист.

Уредн.



## Једног дана . . .

Једног дана, кад Те видех,  
Задрхта ми срце силно,  
Први зрачак рајске среће  
Обасја ме тад умилно.

Разведри се тмурно небо,  
Што се вило нада мноме,  
И ја нађох бар утеху  
У дивноме оку Твоме.

Твој лик мили, анђеоски,  
Разагн'о ми с чела сету,  
Ох љубим Те, дивни створе,  
Ти си мени све на свету!

Дубровска.



## Крсна слава Срп. Девојачког Интерната у Загребу.

И ове је године, као и за минулих једанаест година, од како постоји, овдашњи Српски Девојачки Интернат на празник Богородичина Ваведенија свечано прославио своју крсну славу. Ове је године та слава била у толико значајнија, што је први пут прослављена у сопственом дому, који је тако саграђен, удешен и снабдевен, да потпуно одговара свима модерним захтевима хигијене и педагогије. Прослава је после службе божје одржана у великој, видној трапезарији. Водицу су осветили свештеници: кахихета Витковић и капелан Кокић, па су онда са заслужном председницом Добротворне Задруге загребачких Српкиња, уваженом Српкињом госпођом Јеленом Стојановићком, супругом септемвира Милана Стојановића и матером родољубивог одветника дра Богдана Стојановића, и са вредном и савесном надзорницом Интерната госпођицом Маром Велисављевићевом пререзали свечарски колач. На јектенија су одговарале и ваведенски тропар и кондак сложено и складно отпојале питомице. Пошто је свршен био црквени обред, изговорио је катихета Витковић родољубивим жаром задахнуту беседу, у којој је истакао радост, што је Српски Девојачки Интернат у Загребу дошао под свој кров, и питомицама препоручио, да у

потоњем свом животу као српске домаћице и матере настоје свагда, да им дом загревају и расветљавају три пламена: пламен домаћинства, кућног реда и чистоте, пламен живе вере и пламен доброг знања. За тим је мала питомица Мара Станојевићева из Купинова, унука новосадскога гимназијског професора Милана А. Јовановића, лепо изговорила стихове Стевана Бешевића Петрова, којима се поздравља Добротворна Задруга загребачких Српкиња као заштитница Српског Девојачког Интерната. После тога је питомица Нада Матаругина из Босанске Дубице декламовала песму Александра А. Савића с натписом: „Отаџбини“, питомица Нада Бајићева из Дољње Тузле песму „О ти златно сунце . . .“ и питомица Десанка Крнићева из Крњака „Вељкову стогодишњицу“ од Драгутина Ј. Илијћа. У прослави су учествовали многи гости, а нарочито су лепо биле заступљене загребачке српске госпође. Прослава је била завршена химном „Да славимо . . .“, коју су лепо отпевале питомице.

У вече у шест сах. приређена је била ужина, на којој су госте врло угодно забавиле вредне питомице декламацијама, певањем и свирком у гласовир, те доказале, да се у Српском Девојачком Интернату уз осталу на-

ставу пази и на то, да питомице напредују и у тим гранама васпитања. Како приликом саме прославе, тако и о ужини опазио се у свему највећи ред и питомице се у сваком погледу владале смерно и исправно, а то служи на дику надзорници госпођици Мари Велисављевићевој и њеним помагачицама: госпођици Маријани Димићевој,

која, као и госпођица надзорница, ради у овом заводу, од како он постоји, и госпођици Милеви Петровићевој.

Српски Девојачки Интернат у Загребу заслужује сваку препоруку и српски родитељи мирном душом могу наставу своје женске деце поверити том заводу.



## Рад добротворних задруга Српкиња.

### Нови Сад

Добротворна Задруга Српкиња Нов саткиња имала је своју одборску седницу под председништвом своје начелнице, г-ђе Јулке Радовановићке 7. (20.) децембра о. г. у којој је перовођа известио, да је одбор задружни корпоративно учествовао на спроводу пок. уметника српског Димитрија Ружића и отпратио га до вечне куће. Одбор устајањем одаје почаст великом покојнику и у знак поштовања и цењења његових заслуга по глумачку уметност и српско народно позориште, одређује, да се у месту венца приложи глумачком мировинском фонду 50 круна. — Извештај благајкиње, да је са одборницом г-ђом Видом Вулко-Варађанин заодела 36 које мушке које женске сироте дечице из српских основних народних школа и да је на то издала из фонда пок. Ђорђа Ф. Недељковића 247 круна и 20 потура, узет је на одобравајуће знање. — Исто тако узет је знање и извештај перовође, да је издато 10 круна президијално на дечи санаторијум у Будимпешти, што стоји под високом заштитом велике Војвоткиње Софије Хојенберг. — Узет је на знање и извештај перовође, да су стигле захвале и признанице од Црвеног Крста у Бео-

граду и на Цетињу, као и Кола Српских Сестара и Женског Друштва у Београду на послате дарове у новцу и оделу за њихове болнице. — На позив овдашње филијале Црвеног Крста да се купе прилози у новцу, играчкама за евентуалне рањенике, као и за божићни поклон војницима на граници и њиховој сирочади, што су заостала на дому, издаје се 50 круна из задружне благајне и умољавају се две одборкиње: Зорка пл. Продановић и Милева Косировићева да купе прилоге, па што се год скупи да понедељника 10. (23.) децембра о. г. да се преда у име наше задруге сенатору и управном потпредседнику друштва г. Гези Форстеру. (Скупљено свега и предато 500 круна). — Због силних ванредних издатака, што је имала ова задруга у току ове 1912. године није у стању да по молби приложи што и Привреднику за ову годину. — На молбу и предлог дра Вагнера, варошког физикуса, да се установи овде дом за потпору сиротих породиља и одојчади, сматра одбор, према своме искуству, да нема овде потребе, бар што се српског грађанства тиче, и да стога не може да даде свој пристанак ни своје жртве за такве цели.

---

Молимо учтиво, да нам се наша малена претплата од 3 К пошље најдаље до марта месеца о. г. а лањским и преклањским дужницима шаљемо на веру само још овај број.

Уредн.



### У споменицу г-ђици А. Ђ.

У вилинском царству дивних ми сноваја  
 Ти с' царица моја, и са златног трона  
 Оком твојим пуним топлине и сјаја  
 Управљаш и владаш војском милиона  
 Поданика твојих — мојих осећаја.

Ал' нестаће брзо, тога се све бојим,  
 Девојачког твога царства и слободе,  
 Пашће с тим и царство златних мојих снова;  
 И колико беше у грудима мојим  
 Поданика твојих, што лих теби годе,  
 Биће тол'ко хумки и тол'ко крстова.

У М

Н. И.



### Ао, да си моја . . .

(По Ленау).

Ао, да си моја, девојано дивна,  
 Би ли игде било два срећнија друга?!  
 Овако, без тебе, друга ми је туга —  
 На злу судбу моју душа ми је кивна,

Много ми је срце морало да пати,  
 Многа лепа нада у прах ми се расу;  
 Али сви ти боли према оном шта су,  
 Да те, момо, никад не ћу својом звати!

У М.

Н. И.



### ЗАПИС

#### на гробу једне девојке.

Дивне душе и дивна си тела  
 Све занела као вила бела;  
 Рај на земљу собом си донела.  
 Ал' те згоди злобне смрти стрела,  
 И из земног изви се благишта  
 Анђеоска душа твоја чиста;  
 Што би рајско, рај то натраг узе,  
 Нам' осташе уздаси и сузе.

У М.

Н. И.



### Две слике.

Полако заустављајући се ушао је воз у  
 б-ску станицу. Путници журајиво поврвеше из  
 воза хитајући трамвајима и колима, који их лако

понесоше лепим улицама града Б. Дивне палате  
 уздизале се гордо, величанствено, показујући  
 сјај и уд бан живот својих становника.

Вече се спуштало. Пријатно јесење време  
 изазвало беше многе елегантне шетаче. На ши-  
 роким тротоарима било је право гурање, као да  
 цео град хтеде да се проведе. Беше свеже, иако  
 се чинило, да је небо над високим кућама само  
 један сјајним звездицама посут свод, који при-  
 тискује, смањује слободу ваздуха. Као да се  
 куће додириваху с небом. По нека светлом бо-  
 јом обојена, модерна грађевина као да је рашпи-  
 рила аветињска крила, да њима поклопи овај  
 безбрижни, са увек промењеним раскошом свет.  
 На крају свих осветљених, пуних живота улица  
 губи се хаос. Са скретом у друге слаби живот  
 и све дубље, нестаје га сасвим. Виде се ниске  
 мајунне кућице обавијене влажним зидовима са  
 сићушним прозорчићима, који тужно вире под  
 накострешеном тршчаном стрејом. На оканца-  
 дима види се по које свело без живота лице,  
 испијено влагом и бедом.

У овакој једној кућици се нађох. При ула-  
 ску унутра загушљив покварен ваздух ме поли.  
 Једна собица са овешталим намештајем, са не-  
 опраним подом, жутиим штедњаком, са кога се у  
 колотовима вила пара неког лонца у коме је  
 врело јело. Висока плава женска, још млада, се-  
 дела је за етолом и плела. Изненађено скочи  
 при моме уласку и када ме познаде цикну од  
 узбуђења.

Беше ми другарица из детињства, давно нас  
 судбина растави, свако пође за новим животом.  
 Била је ћерка имућне удовице, добре, несретне  
 жене, која је све жртвовала до последњег пар-  
 чета за свога сина, великог грешника! Последњу  
 пару немилостиво је прокартао и попио, ни мало  
 не хајући за своју мајку и сеју, која беше већ  
 одрасла. Младост осенчена тугом нујаше, проти-  
 цаху дани са надом на боље. Низали се, и њена  
 младост их китила заносним сањаријама, које  
 јој испуњаваху сву празнину душе. Дође доба,  
 да се копрена баци на снове, горка јава откри  
 јој сву горчину живота, он се настављао у кругу  
 нових лица. Брачна веза довела ју је у коло, у  
 коме се тешко било кретати. Немаштина, сиро-  
 тиња са свих страна притискиваше.

Шесторо нових лица угледаше свет. Мали,  
 сићушни црвићи захтевали су негу, захтевали  
 одлучно храну. Улагала се сва снага, радило се



да само опружене ручице малишана не би остале празне. Безбрижни мајушни створови у својим поцепаним хаљиницама весело скакутаху, не осећајући велики терет, који трпељиво сносише родитељи, жртвујући све, младост, па можда и живот, који се свом силом трошио у борби.

Она, другарица из детињства није желела састанак. Не беше јој пријатно, што је овако нађох. Говорила ми:

»Видиш, не хтедох да дођем, немило ми је да упознам ову страну живота, вечити мрак, који дави, у коме тек тихо затрепери нада, која одржава овај бедни живот. Много је код нас јада! Гле, све занемарено, за ово не доспевам, за хлеб се мора радити.

Тешила сам је збуњено. Моје речи као да за тренут разведрише мрачну јој душу.

Зар је овако морало бити?! Видик мјих очију проширио се врло много, а таласи душевног живота простираху се по читавом једном малом океану, у који је душа запливала. Моје разочарање подигло се на много степена на више.

Чудан је живот и човек! Има у њему још увек неутрошене енергије и када је потпуно разочаран. Поред инстинкта љубави и самоодржања, који су покретачи живота, порађају се нови потребни инстинкти, ради којих се налази разлог за живот.

Опростила сам се од пријатељице. На пољу ме обгрли свеж ваздух. Тихо време разгаљиваше растерујући тачке мисли, које ме обујмише. Читала сам из овог краја, у коме је мало светлости. Допирао је до мене опет метеж, за мало и нађох се у велељепној дворани.

Сјајни бели сводови оивичени златом, грдна огледала, на све стране електричне раскошне сијалице. Елегантна света дупком пуно. Женске у најраскошнијим тоалетама, у ушима и на рукама трепти злато и драги камен, ври, буја живот. Сва лица насмејана, весела, безбрижна. Музика је свирала и својим пријатним звуцима још више уносила расположења; увлачила се у најмрачније кутке душе човечје и разведравала их. Хватам мелодију, она ме љуљушка, одводи далеко, упознаје са непознатим, опаја, заноси, очарава!

Живот, живот! Да ли га свако осећа! Једно за другим мењају се у њему слике као шаре у калејдоскопу.

У Руми, 2. XII. 1912. **Јулија Дамјанова.**

## ИЗ МОЈЕ ПРОЗЕ.

### У моме оку.

У моме оку заблистала је суза, суза пуна искреног бола и туге, када су те, мили друже, изнели бледог, увелог у металном ковчегу. Уста твоја су нема. Она су некад била поток, у чи-

јем жубору звони сладак, али мио, звонак глас; а твоје лице било је небо, никад не натмурено вечито весело, љупко, насмејано, благо. Очи твоје склопљене, негда беху ведре и бистре, као мајска бисерна роса. О, друже, душа твоја беше пуна идеала. Ти си љубио отаџбину, Српство, мајку, сестре, браћу другове!.. Крећеш се на вечити пут, у земљу заборава уз тихо, али тужно опело. Ти сада сањаш, а твоја сирота мати плаче, срце јој се материнско пара... О, збогом мили друже, остављаш свај тако сладак али сурови и груби живот!.. О, збогом!..

— — — — —  
Химне певају ти херувими, путуј душо пуна идеала!..

Београд.

*Радмило М. Марковић.*

## НОЋ.

*Пјесма у прози — Вронском.*

**О, како то боли!...**

Говорили смо, слушао си ме и казао си да ме разумијеш, али ме разумио нијеси. Но, слушај опет!

Ноћ је за мене једини чар, мој сав живот, моји снови, мој мир.

Моја душа само ноћу живи, ноћу проживљује све оно, што својом срећом назива.

Најсвијетлији дан, оно ми не може дати, што ми пружа најгушћа, најтамнија ноћ. Да није ноћи, ја не бих могла живјети; мој живот не би могао бити животом. За мене је живот само ноћ, за мене је дан само ноћ.

Говорили смо, слушао си ме, и казао си да ме разумијеш, али разумио ме нијеси, зато слушај ме и сада:

Дању моје очи горе од придржаних суза и ноћу их само могу одлити — ох, како то блажи... „Да, блажи — казао си — ја те разумијем“... али разумио ме нијеси. Но, слушај ме и даље:

Ја сам оставила себе у себи. Са мојим новим „ја“ прибјегла сам, не оним тихим, благим и нечујним ноћима, што умарају, већ оним ноћима са буром и олујом, што ломе и уништавају, и које моја душа са осмијехом дочекује, али увијек са једнаким и истим вапајем срца што умире: »Јао, за што ме није знао разумјети?!..

О, како то боли...

**Кат. Обрадовић.**

## ДЕТИЊИ ГРОБ.

— Anna Kroissant - Rust. —

Како пири кроз ноћ југовина! Она душе преко брда, преко даљина, шиба преко снега, преко влажне земље; а вода пробија у земљу, у тавну, тешку земљу.

Влажна је и хладна твоја постеља, чедо моје! А ти, ти спаваш! Пробуди се! пробуди се! зове те мајка твоја. Моје те руке чекају, хоће да те сакрију, да те однесу, хоће да те загреју. Пробуди се! Моје груди чезну за тобом, хоће да те надоје, да те успавају.

Зар ме не чујеш? Не слушај хујање ветра, не слушај капање воде, слушај мајку своју!

Моје усне знају љупке речи које нису могле рећи, знају пољупце, којима нису могле љубити. Како те тиште речи! како ме пеку пољупци! Више, о много више, него сузе, које за тобом пролих.

О, како си могао отићи од мене, како можеш спавати кад те ја вичем!

Пробуди се и ходи!

Ја знам једну пријатну собу. Напољу веје снег, оснежени су кровови и забати, али један мали крокус цветана прозору. Чува се он са много, много пупољака; са много, врло много отворено зелених, заострених листића по маља се на светлост из влажно-топле, тамне земље. Да ли га видиш?

Види како пахуљице напољу играју! А унутра игра ватрица, ватрица у пећи. Она хоће да се игра с тобом. Ти ћеш је хватати! Погле како скаче тамо-амо са црвеним, хитрим језичићима! Час је у пећи, час олет код тебе, гмиже ти преко прстију, засене ти очи; сад је нестане!

И сад ће пролеће наступити.

Ја ћу те одвести у једну велику башту са стародревним дрветима, у шареним редовима цвета високо цвеће, а лептирићи, на сунчевој светлости весело прелетају преко њега. А ти се играш, смејеш и правиш лудорије са

другом децом која те кличући окружују.

И успут и нуспут ловите. Скакање, певање и играње целого дугога дана.

Ја стојим и чекам док се ти не умориш. Тада раширим руке и ти дођеш к мени, чврсто се држиш: „мајчице! Твоје крупне очи склапају се, а ја ти говорим о црвеним медведима у шуми, о руменим јабукама и жутиим крушкама, које ћемо купити ми, ја и ти. Ми ћемо трчати преко брда и долине, нас двоје, ми ћемо се хватати по цветној ливади, и причати приче у хладовини. Седи на моје крило. Поточић ромори поред нас, говедарка се њиха, а комарци зује: — беше једном —:

Дан је сунчан, ведар и светао, и ти ћеш са осталима изићи! Ја видим како се ваши барјачићи вију на ветру! Чујем како кличете и певате! — Далеко, далеко по пољу одјекује певање ваше. И живот лебди, и будућност се светли, а срце ти је тешко и пуно. Стегни на груди пријатеља да и он осети радост, бол, плашљиву чежњу твојих младих дана.

Настаће лето. Шири се твој пут, а расцветана дрвета нагињу се на ивицу. Људи ти иду на сусрет, поздрављају те, и одлазе с тобом. Ти береш цвет по цвет да венац оплетеш себи. Сунце бљешти, море од класја таласа се а висока шума види се у даљини.

Још ни један листак не отпада још се ни облак не вије, још видиш пут.

Ту се црни шума, и ти остављаш ту своју стазу. Светле се беле клупе за одмор, а један глас у даљини пева слатку песму пуну чежње.

Руке се шире теби, али то нису моје руке, очи горе према твојим речи ти тепају, али то нису моје очи, и нису моје речи. Вреле усне дотичу се твојих, али то није пољубац твоје мајке.

Песма ћути.

Дивље цвеће цвета око тебе, тешка запара те испуњава, тешка запара те обара.

Да ли је ноћ, или дан?

Шума се грози. Зид од облака надвио се над врховима; муње севају, киша лије, потпуно тутњи гром, а бујица хуји кроз шуму која се разлеже.

Ходи, о ходи и избегни претњу шуме . . .

Ја узимам твоју главу на своје крило, и мећем своју руку на срце твоје. Умири се. Ја те држим. Ја ћу ти све дати да бих те опет научила да се смејеш. Начинићу те веселим и гордим. Показаћу ти брда, висока, стрма и титанска, и хучне реке. Видећеш успаване палате у светлим ноћима, и веселе дворове у свечаном сјају. Веселе нежне девојчице смешиће се на тебе, а озбиљне госпође клањаће ти се.

Хоћеш ли још штогод?

Али ја чујем звуку мачева и јеку труба. Чујем бат дивљих коња и потмулу тутњаву, вику, преклињање, тепање, клетву, лов, хорење и љутите узвике.

И ти ме остављаш саму у сивој киши!? Мој уздах одбија се од стена, а на црном небу трепери сумпорна светлост и показује ми бескрајну стазу. Неме, мрачне воде ударају о обале, а висока дрвета у нередџу помаљају се из ноћи. Плач и јецање разлеже се око мене.

Врати се!

Како се смех чује! Ти се смејеш? Шта хоћеш још? Ја ти не могу више ништа поклонити! Све, све сам ти дала; своје лепе хаљине, своје украшене ципеле, свој накит, своје сјајно прстење.

Ја ћу ти своју косу дати, своју црну дугачку косу, даћу ти своју младост, сву своју љубав, свој живот . . .

Само се врати, само се врати!

Ти ме не познајеш. Ја сам остарила, стара сам и седа. Моје руке дрхћу, моје очи су уморне, а моја уста не могу рећи оне речи које ни једна уста нису за тебе знала; ја ти не могу више поклонити младост, нити љубав!

Само свој живот, само живот свој!

Жабал.

С немачког Софија Плачкић.

## МОЈСИЈЕ НА БРЕЖУЉКУ.

Кад је некад на црвеном мору,  
Кроз пустињу Мојсеј пролазио,  
И водио у земљу хананску!  
Изабрани народ Израилски.  
На један се брежуљак удаљен,  
Од народа Мојсеј уклонио.  
Брежуљак се уздиз'о поносно,  
Над маленом и плодном долином,  
Где ј' пастирче своје стадо пасло.  
Кад је пророк на брежуљак стиг'о,  
Свом се Богу прво помолио,  
И молио, да му да сазнања,  
Како ли се судбина земљи,  
Међу људ'ма, једна с' другом веже.  
Молитва му била услишана,  
И он зачу гласе са висина:  
,Ено, погле тамо у долину,  
Која теби под ногама лежи!  
У даљини угледа Мојсије,  
На коњицу Амалић нина,  
Како лако кроз долину јаше.  
Веселост га нека обузела,  
Кад угледа извор воде хладне,  
Где ће себе и коњица свога,  
Поткрепити и напојит' моћи.  
Када су се оба поткрепила,  
Новом снагом и новим полетом,  
Наставише пут свој путовати.  
А на трави крај извора хладна  
Заборава своју кожную торбу,  
Напуњену са златним гривнама,  
Са гривнама и жеженим златом,  
Коју нађе млађано пастирче,  
Кад је после њега на извору,  
Своје бело стадо напојило.  
Он је узе и собом понесе,  
И журећи за брежуљак зађе,  
Те ишчезе са стадом пребелим.  
Истим путем, ево неког старца,  
Беле браде, уморнога тела,  
На своју се штаку ослањао,  
Јер је дугог пута превалио.  
И он стиже извор-води хладној,  
Те уморан крај њега се спусти,  
Освежи се водом и окрепи,  
Па уморну и дрхћућу главу,  
На починак спустио на траву.  
За часак је јадник и заспао,  
Јер му ј' тело одмора требало,  
Далек пут је стари учинио,

А још даљи јадник намислио.  
 Ал' ево се Амалићан враћа  
 И на старца громко подвикује:  
 »Устај стари! Дај ми моју торбу!«  
 А стари се из сна слатког трже,  
 Не разуме, зашто јахач грми,  
 Зашто л' га је из сна пробудио,  
 И шта тражи, шта хоће од њега?  
 »Торбу амо, ти маторо псето!  
 Јер ти си је морао украсти!  
 Иначе ће т' мач мој показати,  
 Како ли се туђе благо краде!«  
 Тек је сада стари разабрао,  
 Да је јахач нешто изгубио.  
 И он му се са светињом куне,  
 Да он торбу ни видео није,  
 А камо ли, да ју је украо.  
 „Лицемеру! Ко ме ти то лажеш?  
 Мени? Мени? Благо моје амо!  
 Зар још плачеш? Зар сузама хоћеш  
 Грех да спереш, мене да завараш?  
 Благо дај ми! И истрже мача —  
 Шта? Зар не даш? Па ево ти плате!«  
 Још једанпут, још некол'ко пута,  
 Мач му зари, посред срца жива,  
 И сурово уби јадног старца,  
 Који склопи очи за навеки.  
 Када Мојсеј све ово угледа,  
 Ожалошћен пада на колена,  
 И дубоко главу к' земљи спушта.  
 Опет зачу гласе са висина:  
 »Ето видиш, сад појмити можеш,  
 Како судба неумитно иде,  
 Те к'о ланац, једно с' другим веже,  
 Онај старац, што у крви лежи,  
 Некада је злочин учинио,  
 Пастирчета оног -- што ј' пре њега  
 На извору изгубљено благо,  
 Нашло и однело као своје —  
 Оца му је старац уморио!“  
 „Недело му с' тако осветило!“

По легенди певала

Беч.

Вукосава.



## ЦЕНТЛМЕН.

Пароброд пловљаше широким морем.  
 Два путника седела су на угодним седиштима на палуби и пушила. На обојици

се опајало, да су у служби енглеске војске.

Био је сумрак — оно доба, када се поверење лако пробуди. Та два путника, услед дугог путовања, поверише се пријатељски један другоме. После неколико часова ћутања, кад су обоје гледали у пучину морску, млађи од њих, Гералд Тренавлеј, отпочео је разговор овим речима: „Продужујете ли пут лађом или свршавате у Марсељ?“

„Право да вам кажем, наставићу пут из Марсеља железницом, одговори капетан Хогарт, осмехнувши се лако. Журим кући јер ме очекује моја жена, коју већ две године нисам видео.“

„Ја пак хватам најпречи пут, да бих могао што пре стићи оној, која ће бити моја жена. То је чудновато, како човек пронађе најпречи пут, кад га неко очекује код куће.“

Опет је завладало кратко ћутање, нарушавано хуком паробродске машине.

„Како изгледа она?“ питао је Филип Хогарт свога сапутника.

„Немогуће ју је описати, то никако не бих умео. Лепа је, бар ја тако судим, са оним особинама, које писци називају „чаробном душом“ или томе слично. Код ње то преовлађује. Не чини ли Вам се моје причање глупо?“

„Не, ја вас разумем.“

„Срео сам се с њом лане у Дипиу“.

„Шта сте казали?“

„Ах ништа, хтео сам да приметим, како је и моја жена била у Д... Наставите само, молим Вас.“

„Она је првим њеним погледом мноме завладала. Играли смо заједно горф и тенис, у вече пак кушали смо нашу срећу на играчком столу. Ох, како је раскошна, како друштвена, а како, међутим у основи друкчија но остале жене? Од то доба нисам ни погледао друге жене.“

„Је ли бар млада?“

„Рачунам, да јој је тако двадесет седам; чудим се, да је остала тако дуго неудата. Вероватно, ту су били пресудни какви разлози рачуна или чега сличног томе.“

„Је ли вам већ уговорена веридба?“

„До сад не, али у то се надам; никад ми није дала одлучан одговор. Мислим, рече и осмехну се, да су жене чудновата створења, према њима се треба понашати са највећом смотреношћу. Она је и гледала уплашена и узнемирана, питајући ме, да ли је волим у толикој мери, да бих јој могао опростити и кад бих се у њој преварио или кад би ме изневерила. Жене имају у сличним приликама такве чудновате каприсе; али то нико не би требао да узме озбиљно у рачун.“

Филип Хогарт климну главом.

„Тако је, верујем Вам“, одговорио је.

„А то је голо уображење. Ако је и кад постојала добра и верна жена, то је она. Ја јој верујем, и зато бих дао свој живот за своју драгу, златну девојку.“

„По свој прилици, ви сте јој изјавили ваше мисли и јавили за ваш долазак.“

„Не, хоћу да је изненадим; она ме не очекује; биће одиста задовољна. Уверен сам у то, да ме воли, ма да ми није никада дала сигурног доказа, којим би моје претпоставке потврдила.“

„Пише вам баш доста?“

„Пише дугачка писма, али никада љубавна. У својим изјавама је веома уздржљива, на брегу морском чињаше ми се, да хтеде дубље поверити своју душу. Жене су дивни створови — много одушевљеније него ми — не сумњајте у то.“

„Јест, моја је жена сад много одушевљенија, пуна мисли, које једва схваћам, а које ми некад изгледају чак чудновате.“

„Причајте ми о њој; је ли лепа?“

„Веома“.

„Воле ли спорт?“

„Да, зна све игре добро, али и у домаћем се животу зна да нађе.“

„Јесте ли већ одавна жењени?“

„Пет година. Тада ме је срце болело, кад смо се морали раставити, бојао сам се, да јој здрављу не штоди рђаво поднебље. Био сам онда премештен у врло рђав крај.“

„Несретан случај за Вас.“

„Јесте, на срећу, моја је жена таква, да јој могу просто поверовати. Сажалевам

неке другове, кад видим, како се у њиховом отсуству жене владају.“

Филип Хогарт привуче рукама чврсто своје седиште. Гералд Трелавнеј се пак наслови и утону у дубоке мисли.

„Реците ми само ради моје утехе, настави мало после, што бисте урадили, кад би то — престављамо — Ваша жена са другим зафлиртвала а Вас изневерила, по примеру многих жена других, без икакве кривице мужа?“

„Развели би се!“

„Али кад је толико волите?“

„Ипак, при свем том, не бих допустио да ме вара, ма ми била идеал. То у опште и није могуће у моме браку, јер знам мишљење своје жене у тим стварима.“

По гласу се могло познати, да није вољан одговарати на таква питања, али Гералд то није приметио.

„Појмим Вас, у сличној прилици бих према својој малој девојчици исто учинио.“

„У доцнијем животу бићете сасвим друкчији. Ништа ме не би разуверило, да опростим жени, која ме је изневерила — према томе сам неповерљив.“

„Она Вас сада веома воли?“

„Она ме воли као ја њу а то није мало. Она ме довољно разуме а да би ме могла и покушати да изневери.“

„Знам да неке жене исказују своје љубавне осећаје у својим писмима. Чинили и она то?“

Капетан Хогарт се насмеје а тај осмех показивао је своје другу више него речи.

„Чини“, рече меким гласом.

„Желео бих видети слику Ваше жене, рече отежући, имате ли њену слику?“

Капетан Хогарт извади нотес. „Овде, рече, просто, светлост месечева паде на лепо, нежно лице слике женине.“

Завлада за час тишина, која беше нарушена наглим криком Трелавлеја. Хогарт га погледа са чуђењем; какав поглед? . . .

„Шта, Ви је знате?“ упита Трелавлеј уздржавајући узнемирано дисање. „Мо-



је срце!“ понављао је често са таким нападом. „Не мислите на то.“

Капетан Хогарт потресе лако руку његову.

„Познајете ли је?“

„Не познајем.“

„Изгледало је, кад сте погледали у слику, да је познајете.“

„Кажем Вам, да је пре тога никад нисам видео.“

Капетан положи руку на његово раме.

„Можете ли ми дати реч, као војник,

као џентлмен, да је одиста тако?“

„Дајем Вам своју часну реч и као војник и као џентлмен, да је никад пре овога часа нисам видео.“

Паде опет у своје седиште и кад његов друг оце, извади слику из своје бележнице, онакву исту, какву му је капетан Хогарт пре тога показао и поцепана је на парчад.

„Хвала Богу, кад сам био толико јак,“ рече, па завитла слику у море.

Београд. По ческом Мил. Б. Ђокића.



## ГЛАСНИК.

**Изложба словачких народних везова.** У недељу 9. (22.) децембра 1912. одржана је у Новом Саду, у Словачкој Банци, изложба словачких народних везова, које је приредио г. Дакснер, повереник друштва »Липе« из Турчанског Светог Мартина. Везови су врло лепо.

**Забаве.** Девојачко Коло у Руми приредило је други дан Божића (26. дец. 1912. — 8 јан. 1913.) забаву с игранком уз пријатељско суделовање г-ђице Наде Каракашевићеве, дра Бошка Петровића, професора, Мирка Крајновића инжињера и М. Борисављевића.

**Верени и венчани.** Г-ђица *Живка Радулашка* поћерка г. Димитрија Рађичког поседника ађанског, верила се о св. Николи б. (19.) децембра 1912. с г. *Ненадом Бешлијиним*, главним књиговођом суботичке Српске Штедионице.

Г-ђица *Аница Пешковићева* из Митровице, верила се с нашим врлим сарадником г. *Димитријем П. Стојшићем*, дипломираним апотекаром из Ирига.

Г-ђица *Олга Ишировићева* из Грачаца венчала се на дан св. Стевана Дечанског 1912. с г. *Миланом Деретом*, котарским шумаром из Врбовског.

**Слава крсног имена.** Добротворна Задруга Српкиња у Книну прославила је и ове године своју крсну славу, св. Ваведеније, на свечан начин. Истога дана искупиле се многе чланице у својој забавишној згради и одатле се упутиле

у св. цркву, где су са многим грађанством одстојале св. литургију и по том на парастосу у помен мртвих чланица и добротвора. После тих црквених обреда вратили се у трапезарију забавишта и ту је г. парох Бошковић осветио водцу.

Ова задруга је, поред осталих добротворства која чини убогим и невољним, основала српско забавиште, те чека за то одобрење од надлежних власти, па чим то стигне, отвориће забавиште и отпочети и на просветном задатку да врши свој задатак.

У вече тога дана приредила је Задруга забаву са лепим програмом, а у корист Црвеног Крста у Србији и Црној Гори. И ако задруга нема још осигурано забавиште, ипак је родољубље њено нагонило, да за овај пар одреди чист приход рањеној браћи својој. Забава је била врло лепо посећена. Ова млада задруга заслужује свако признање, својим озбиљним и родољубивим радом.

**Нова Добротворна Задруга Српкиња.** Пишу нам из Пожеге (у Хрватској), да се и тамо образвала Добротворна Задруга Српкиња и да се овако конституисала: Председница је. г-ђа Даница Чудић, супруга кр. надинжинира; потпредседница: Мара Коњевић, супруга кр. судбеног већника; благајкиња: Сида Константиновић, супруга пароха; одборкиње: Јелена Нинкова, Милка Фабац, Злата Ристић, Јелена Реман, Мила Милашковић, Јулијана Шредер, Исабела Теодоровић. Тајник је сам парох г. Јован Константиновић, коме за ову радосну вест и захваљујемо и новој задрузи успеха и напретка желимо.

**Посвећење нових српских православних епископа.** У недељу 16. (29.) децембра 1912. посвећен је у Карловцима за будимског епископа, др. *Георгије Зубковић*, архимандрит и конвизиторјални бележник темишварски, а сутра дан за тим посвећен је за епископа заменика Њег. Светости патријарху, *Иларијон Зеремски*. Нека је срећно!

**Одликован.** Њег. Величанство наш премилостиви краљ Фран Јосиф I., одликовао је архимандрита ковиљског и нашег некадањег са-

радника, г. *Георгија Видицког*, орденом гвоздене круне III. степена. Честитамо!

**Свечан парастос** приредила је и прошле године 29. децембра 1912. (11. јануара 1913) Просветна Задруга Српкиња у Старом Бечеју својим преминулим чланицама.

**Одликован.** Вечки српски православни прота, г. *Михајло Мишић*, супруг наше сараднице, одликован је од руског цара орденом св. Апе III. степена. Честитамо!



## ЧИТУЉА.

† **Меланија Николић рођ. Гаичић.** У Вел. Кикинди упокојила се 3. (16.) децембра 1912. године побожна душа, Меланија Николић рођ. Гаичић, добротворка, у 84. години живота. Неимајући деце, а по природи побожна, оставила је све своје лепо имање у вредности од 600.000 К на један манастир у Вел. Кикинди, који је сама основала са дозволом наших духовних власти поред једног великокикиндског гробља, подигла ту цркву и још за живота примила у њему јеромонаха и нашег сарадника г. Стевана Илкића, бившег учитеља сомборског, који служи тамо св. литургију. Вечна јој памет!

† **Јустина Живковић.** У Сомбору се упокојила 12. (25.) децембра 1912. године супруга негдашњег пароха и катихете сомборског пок. Димитрија Живковића, а добра мати садашњег честитог доктора иришког, г. Ђурице Живковића, у 82. години живота. Бог да јој душу прости!

† **Марија Климовић рођ. Милосављевић.** У Земуну је преминула 20. децембра 1912. (2. јануара 1913.) године наша многогодишња претплатница у 69. години живота Мир пепелу њеном!

† **Ленка Јанковићева.** Стигла нам је жалосна вест да су добри родитељи Младен и Даринка Јанковићка рођ. Берић, учитељица молска, (а кћерка пок. Пере Берића, сентадрејског учитеља), изгубили 1. децембра 1912. године по н. к. после дуге и тешке болести своју старију кћерку Ленку, у цвету младости своје, у 18. години живота. Покојна Ленка беше узор

и пример честитости и смерности међу молском младежи и отуда је ожалио цео Мол и испратио до вечне куће. Нека приме честити родитељи и наше саучешће у тешкој тузи, а покојници нека Бог даде рајске насладе. Вечан јој помен!

† **Милутин Татић,** адвокат београдски, отишао је као резервни војено судски капетан са осталом браћом да помаже ослобођењу Српства из Старе српске постојбине. Као такав прошао је пешице цео пут од Куршумлије до Битоља, поднео све војничке штрапаце, бивао често у киши од танади, газио дубоко воду и блато, па ипак доспео до Битоља здрав и неповређен, те буде постављен за подуправитеља града Битоља. Али што кугла не дохвати, дохвати тифозни бацил и сатре му за три недеље оно нежно, лепо тело, угуши у њему онај ведар дух, и разори оно родољубиво срце 19. децембра 1912. (1. јануара 1913.) године у 38. години живота.

Покојни је Милутин син пок. Пере Татића, адвоката београдског, а зет Паје и Данице Гостовића, муж Иване Гостовићеве, унук реформатора школског, дра Ђорђа Натошевића, те је као такав често долазио у Нови Сад, где смо га и ми упознали као честита и родољубива сина, поштена и карактерна човека. У Матици српској понудио се сам, да ју бесплатно заступа и њене интересе брани на оном делу, који се у Србији налази и двапут је долазио Матици Српској, да се у тој ствари саветује и даде обавештаја управи у познатој проневери. Сви, који

га познаваху, врло жале његов млади живот. Беше врло уважен у београдском друштву и радо виђена особа на двору. Краљев ађутант га је у име краљево отпратио до вечне куће. Дванаест венаца положених на мртвачки одар исказују тугу широке масе београдских пријатеља и поштовалаца. У св. цркви се опростио с њим у тужној беседи царох Петровић, а пред црквом гимназијски професор и народни посланик г. Михајло Ј. Ђорђевић у име народне странке. Па драги наш Милутине, молимо те, да на путу вечности и од нас Новосађана, твојих пријатеља и поштовалаца, понесеш ону топлину љубави, којом смо те и за живота обасипали и уверавамо те, да ћемо с твојом Иваном, дечицом: Миленом и Драганом и осталом родбином твоју лепу успомену чувати до нашег издисаја. Вечан ти помен!

† Милош Лазић. Наша сарадница и власница „Врача Погађача“, госпођа Зорка Симе Лазића, изгубила је свога сина Милоша, кога је бољетица мучила три године дана. Ми пуштамо нека сама мати каже, како је њој и њеном срцу, јер је не знамо тешити; а она овако говори:

„Мога сина Милоша, моје Српче велико, мој најлепши цвет, покосила је немилосна смрт данас 9. (22.) децембра 1912. Отргла га од света, кога је он тако мало гледао, а тако много желио да гледа; отргла га од народа његова, чији сретни дани у последње време, ублажаваху његове болове; отргла га од браће његове: Радише и Дејана, од сеје Милице, од маме његове, које је он тако силно волео и бринуо се за њих до последњег даха; отргла га у једанаестој години његова живота, после трогодишњег паћеничког боловања.

Јављам то свој родбини, пријатељима и знанцима — не, да пруже утехе, него да виде, да сам стекла један гроб више на земљи, једну рану више у срцу.

Тело његово опојаће се у понедељак 10. (23.) децембра у 2 сата после подне у св. успенској цркви, а затим на успенском гробљу сахранити.

Вечна ти памјат! Лака ти земља Милче моје, најлепша надо мамина!

† Јелена уд. пл. Стратимировић рођ. Зега. Лицем првог дана Божића (25. децембра 1912. год.) упокојила се у Новом Саду у наручју своје кћери Маре, супруге нашег првака, дра М. Полита, г-ђа Јелена пл. Стратимировић, у 86. години живота. Покојница је била врло образована госпођа, читала је и пратила наше јавне ствари све до последњег часа и врло се интересовала за судбу наше браће на Балкану. Она је сестра г-ђе Софије Чакре, негдашње потпредседнице Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња и има у животу осим г-ђе Маре Политове још једну кћер: удову Јулку Јовица, такође интелегентна госпођа, која је у млађе доба била и сарадница нашег листа. Покојница је дакле испунила у пуној мери своју родитељску дужност. Бог да јој душу прости!

† Петар Радуловић. Изгубисмо и опет једног одличног сина народног. 21. децембра 1912. (3. јануара 1913) упокојио се у Горњем Карловцу у 61. години живота заслужни просветни радник и књижевник Петар Радуловић, умировљени управитељ српске учитељске школе у Карловцу. Родио се у Темишвару 1852. год. а гимназију довршио у Карловцима и Пожуну, а свеучилиште у Прагу и Грацу, где се спремао за професора педагошке струке. За професора српске учитељске школе у Карловцу постављен је 1875. а друге године за тим и за управитеља, где је све до 1902. године служио, док није прешао у мир. Из лепе књижевности написао је „Лепу Јулу“, коју је наградила са 20 дуката Уједињена Омладина; »Иконију«, наградила Матица Српска. Као књигу за народ написао је »Албум славног женскиња«. Написао је и издао још приповетку: »Сиромаш Лала« и роман: „Без оца и мајке“. Од стручних школских књига написао је: „Српска народна основна школа“ (1879.); „Дидактика и Методика“ (1891.); „Психологија“ (1892.); „Логика“ (1893.) У рукопису му заостали: „Коканова женидба“, комедија у 5 чинова и приповетка: „Понесен на упуштен“. У знак признања за његов књижевни рад изабрала га је Матица Српска за члана Књижевног Одељења, а хрватски педаго-

шки књижевни збор за свог правог члана. Многим ученицима његовим засузиће око на овај тужни глас, јер им је био добар и вредан наставник и старешина и казаће с нама заједно: Вечан ти помен управитељу Петре!

† Сима Марковић, поседник и угледни грађанин новосадски преминуо је 28. децембра 1912. (10. јануара 1913.) у 71. години живота. За њиме жали супруга Милева, сестра Јелена удата Митрић, синови: Милорад, Александар (Шаца), Глиша и Сима и унук Сима. Бог да му душу прости!

† Сава Цветковић, кр. порезник у миру тихо је преминуо у 74. години живота свога, на путу у Војци кад је на сахрану своје сину Милану у Каменицу пошао.

Покојника оплакује нежна супруга госпођа Софија и добри синови: госп. Ђура, Бранко и Емил, а поред њих многа родбина и свако ће зажалити за добрим господином Цветковићем, когод га је познавао, јер беше свакоме добар и сусретљив, свакоме је радо помогао кадгод би ко његову помоћ требао.

Лака Вам била прна земља добри господине! Једино што Вам још можемо за живота нашег дати, то је, топлу молигву за спас Ваше добре и племените душе. За Ваша добра цела бићу Вам вечито благодарна. Као знак моје велике благодарности, биће ми дужност, да Вас се сећам докле год ме је.

Ваша захвална Вам

Милева.



### З Д Р А В Љ Е.

Деца и млеко. — Млеко јесте добра храна, али само за извесно доба живота. То доба обележила је сама природа видљивим знаком: — детету никну таман први зуби, кад му се желудац спреми, да чвршћу и тежу храну може савладати и сварити (пробавити). Према томе деца, која имају „пуна уста зуба“, не треба да се више хране самим млеком, него се такој деци даје и чвршћа храна. А већ деца од 6—8 година могу пити млеко, али не као главну храну, него тек уз њу и тек онда, кад су пре тога што друго снажно јели, да их млеко не засити. — Запамтите то мајке, које у бризи око исхране детета у томе претерујетс, па своју децу млеком, тако рећи, преплављате.

Пролеће је за назеб најопасније. — Лекари веле, да се људи најчешће расхладе или озебу с пролећа, и то не одмах с почетка, него баш касније кад отопли: — дакле у марту, априлу и мају. Најмање се озебе с јесени и то од септембра до

децембра. И то су лекари утврдили, да се више човек расхлади у топлим крајевима, него у крајевима са оштром климом.

### ЗА ДОМАЊИЦЕ

Мрави у башти. У башти треба мраве таманити овако: На она места, где се мрави највише показују, треба метнути скуване кости, у којима је мождине. За час ће кости бити пуне мрави. У близини треба приправити суд са врелом водом и кости с мравима у суд бацити. Мрави погину у води. Исте те кости могу се поново наместити и поступак понављати, док потребно буде.

Чишћење завеса. Пошто се завесе добро отресу и очисте од прашине, савије се сваки део тачно на четворо и сашије с крајева. Затим се тако ушите завесе перу штиркају и суше. Пре утијања (пеглања) шав се отвори. Завесе се оваким прањем врло чувају.

Тамањење пацова. Изрежу се чепови

(плуто) на ситне комадиће, затим добро пропеку на масти или маслу и поспу по местима, где се пацови нарочито задржавају. Мирис масти или масла ће пацове привући, те ће оне комадиће чепа лакомо гутати, а пошто то неће моћи да пробаве, поцркаће.

Мраморне плоче се чисте сапуницом. Насапуни се јако мекана, влажна крпица, истрља њоме мрамор, затим се отаре чистом меканом крпом.

### Р А З Н О.

— **Становништво краљевине Угарске.** По попису становништва краљевине Угарске из 1910. год. има Угарска 21,094.758 становника. Ако се од тог броја одузме број исељеника у току 1911. године од 64.654 душе, онда остаје 21,030.104 и од тога живе у Угарској 18,394.876 а у Хрватској и Славонији 2,635.228. Од ових становника су 10,345.334 мушки а 10,541.154 женске, те тако видимо, да има близу 200.000 женскиња више но мушких и ако се сваке године роде више мушких него женских. На сваких дакле 1000 мушких дође 1019 женских.

По матерњем језику дели се становништво овако:

Мађара има 10,050.575; Немаца 2,037.435; Словака 1,967.970; Румуна 2,949.032; Русина 475.587; Хрвата 1,833.162; Срба 1,106.471; других вероисповести 469.255.

### К Њ И Ж Е В Н О С Т.

**У данима среће.** Ванредни догађаји, који се збише последњих недеља на Балканској земљи, раздрагали су срца целог Словенства а нарочито Срба и Српкиња и сваки би желео, да даде одушке тој радости; па тако је учинила и наша сарадница, наша песникиња, *Каћуна* (Каја Јов. Вуковића из Београда). Песмице своје, којима је изливала срце у жељи, тузи и радости и износила на јавност кроз наш лист, попунила је сада радосним усклицима победничке браће и издала у засебну књижицу под горњим насловом, а чист приход је наменула Српском Црвеном Крсту. С обзиром за племениту цел

одредила је цену од 1 динара (круне). Набавити се може преко књижаре Милана Илкића у Земуну.

**Сеја из Бечеја.** Под тим насловом написала је наша сарадница, г-ђа *Даринка Неранцић-Брашованова*, учитељица из Турског Бечеја, књижицу као дар доброј деци. Књижица има 68 страна велике осмиве, а у њој је песмица, приповетчица и позоришних дечјих приказа, који махом имају поучни смер, те се може узимати деци на дар. Књигу је издао књижар турскобечејски Гига Јовановић, а цена је књизи 60 потура.

У српској књижари Боже Ранковића у Њу-јорку у Америци изишао је илустровани српски усељенички **Календар** за просту 1913. годину, која има 365 дана. Календар је лепо уређен. Има осим календарског дела песама, приповедака и поуке. Све, што је ту смештено, добро је и ако је много прештампано. Поуке су поглавито узете из америчког устава и растумачене народу, који се тамо одселио. Цена је календару 50 центи и може се добити у истој књижари под адресом: 357. W 36 St. New-York N. Y.

**„Српска Жена“.** Изишао је 1. број „Српске Жене“, са овим садржајем: *О жени* (Јулка Срдић Поповић); *Сјећам се песма* (Олга Кернић-Пелешева); *Наш Савез*; *Црногорка*, песма (Љуб. Попара); *Мис Аделина Ирби* са сликом; *Анегдоте из живота пок. Мис-Ирбијеве*; *Српска Жена* (Олга Кернић-Пелешева); *Ријеч нашим Сркињама* (Мара С. Љубибратић, Сарајево); *Изреке о жени*; *Српске чимле* (Јелипа Беловић-Бернадзиковска); *Полазак Југовића на Косово* (народна песма); *Рад наших задруга*; *Домаће вијести*; *Белешке*; *Књижевност*. Лист је у свесци велике осмиве са илустрованим насловом, а на лепом папиру. Карактеристично је, да су овај број, поред уредника, испуниле саме жене из Босне и Херцеговине. Ако та воља истраје, може тај лист имати своју будућност. Претплата се шаље на администрацију, а рукописи на уредништво, а једно и друго је у улици Фрање Јосифа бр. 65. Цена је годишња: 6 К за све Српске Крајеве у Европи, а за остале земље: 8 франака.

### ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

**М. П. Земун.** Хвала на честитци »Женском Свету« приликом навршених 27 година његова излажења. Штампати не можемо, јер нам скромност не допушта.

**А. М. Т., Земун.** Код нас се једнако потрајају људи на одговор, прилике су горе морамо се штедети у бујнијим изразима.

### Распис награда

Према одлуци Гл. Скупштине бр 23 ех 1912 а на предлог Књижевног Одељења бр. 20 ех 1912, расписују се овим за 1913 ове награде:

*Из задужбине Јована Наке Великосемиклушког*

I. За оригинална дела белетристична: роман или приповетку, трагедију, глуму или шаљиву игру, путопис; награда К 100—1000, према вредности и величини дела. Рок Петров Дан 1913 год.

II. За оригиналне студије и расправе: (1) из српске историје политичне, књижевне или културне, (2) о савременој књижевности и уметности српској, (3) о бројном, привредном и просветном кретању Српског Народа у Карловачкој Митрополији. Награда К 50—100, према вредности дела, од штампаног табака формата Летописа где ће се оне штампати.

III. На дело Статистика Срба у Карловачкој Митрополији у којем се има изнети: (1) Претрес и преглед (по могућности потпун) литературе и старијег архивског материјала статистичког. (2) Критички претрес статистичког материјала који нам сад стоји на расположењу. (3) Извод из свега материјала статистике народа по покрајинама, жупанијама, епархијама и местима, даље кретање народа нашег у разним правцима, однос према другим расама, које живе међу нама и т. д. У овом раду се имају узети у обзир сва племена у Угарској која нашим језиком говоре, без обзира на веру и име (Буњевци, Шокци, Карашевци, Бошњаци, Хрвати). Награда К 2800. Рок Петров Дан 1913 год.

*Из задумбине Јована Остојића и жене му Терезије*

IV. За оригиналну монографију или расправу из историје Срба у Угарској. Награда 50 дуката. Рок до 31 дец. 1913.

#### У с л о в и

1. Дела која се пошљу на расписану награду морају се послати анонимно и писана туђом руком, најбоље на машини. Име писца треба да је означено у затвореном писму које ће носити исти знак као и рукопис.

2. Награда ће се издати онда, кад писац поднесе Матици награђено дело штампано, и то у 25 примерака, или ако пристане да му се, уз уговор, дело штампа у издањима Матичиним.

3. Ако се дело буде штампало у Летопису, с наградом по штампану табак, награда ће се издати пошто рукопис буде сложен.

Из Главне Скупштине Матице Српске, државе у Новом Саду 11 (24) октобра 1912.

Д-р Гедеон Дунђерски с. р.  
председник

### Позив на претплату.

Год. 1913. изићи ће шест књига Летописа Матице Српске (књ. 291, 292, 293, 294, 295, 296), свака ће имати око 7 табака (свега 42 табака). Осим тога ће изићи 44 и 45 Књига Матице Српске (чланци историјске садржине).

Цена је Летопису за ову годину

За Аустро-Угарску . . . . .	К 6.—
За Србију, Црну Гору и остале земље . . . . .	8.—
Цена је 44 и 45 Књизи Матице Српске уједно . . . . .	3.—
за иноземство	4.—

Претплата се шаље **Благајници Матице Српске Нови Сад (Ujvidék, Hongrie).**

За Србију прима претплату књижевница С. Б. Цвијановића (Београд, Кнез Михајлова ул. 16).

### ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Добротворна Задруга Срп. Панчевачка примила је у место венца на одар покојницима ове поклоне: од гђе Милесе В. Ђурчин у спомен на своју сестру Александру Н. Николић К 50.—; од гђе Софије Радосављевић, у спомен на своју матер Јелену К 200.—; од гђе Љубице Васиљевић у спомен на своју сестру Босиљку и породице Кристић К 40.—; од гђе Катице В. Стефановић из Беле Цркве у спомен на своју матер К 10.—; од гђе Љубице и Ђоке Павловића у спомен на тетку гђу Јелену Радосављевић К 60.—. Управа женске задруге изриче овим племенитим дародавцима и овим путем најтоплију благодарност.

Анђелија С. Ђешонски,  
тајница.

Анка Ђ. Милутиновића,  
пресееница.

## КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

Изишле су из штампе у издавачкој књижарници с. Б. Цвијанавића у Београду.

### Историја нове српске књижевности

од

**Д-ра Јована Скерлића,**

ванредног професора историје српске књижевности на универзитету у Београду.

Поодавно се осећала велика потреба једне историје нове српске књижевности, како по средњим школама, које су остале без уџбеника, тако и у широј читалачкој публици, која је хтела да се обавести о развоју и сувременом стању српске књижевности.

Г. Јован Скерлић је до сада у засебним монографијама био разрадио најважније периоде нове српске књижевности (рационализам у делу „Српска књижевност у XVIII. веку“, романтизам у делу „Омладина и њена књижевност“, реалистички покрет у студији „Светозар Марковић“). Поред тога, у засебним књижевним студијама и оценама писао је готово о свима важнијим писцима српским. Плод тих десетогодишњих студија и вишегодишњих универзитетских предавања, као и последње резултате проучавања нове српске књижевности, унео је он у ову „Историју нове српске књижевности“.

Дело је рађено на широј историјској основи. Нова српска књижевност подељена је у пет одељених периода, пет разних духовних правца, тако да читалац има пуно осећања целине и књижевног развика. Затим, обрађена је нарочита пажња на културне прилике и духовне покрете из којих се књижевност у појединим периодима развијала, тако да ова књига не даје само слику књижевног живота српског, но и културног и идејног, целокупног душевног живота српског од почетка XVIII века до данас. Сви важнији и карактеристичнији писци српски, рачунајући ту и најновије, оне који данас пишу, засебно су проучавани, дата је њихова кратка биографија, библиографија, оцена њиховог

књижевног рада, обележено место које заузимају у историји српске књижевности. На крају књиге је хронолошки преглед писаца, дела, публикација и главних момената у историји српске књижевности.

Дело је израђено нарочито за употребу у средњим школама и за ширу читалачку публику, и зато је писано простим и разумљивим стилем, тако да га свако може разумети.

Износи 19 (место 15) штампаних табака у врло лепом и укусном издању, с тога је цена подигнута на 3'50 дин. (у лепом повезу 4'50). За један мањи круг љубитеља штампано је луксузно издање и стаје 5— дин. (у финим повезу 6—). Како је број ових примерака ограничен, нека се заинтересовани јаве благовремено.

У издању исте књижарнице изишле су и

### „Приче које су изгубиле равнотежу“

од

**Светислава Винавера**

Неке од ових прича биле су објављене у „Српском Књижевном Гласнику“, „Делу“ и „Босанској Вили“ али је велики њихов део још необјављен. У својој новој књизи г. Винавер је покушао да приведе у живот своје теорије изнесене у „Мислима.“ Главни проблем којим се писац бави јесте: многоструки душевни конфликти које има да издржи једна поносна душа, у гвозденом загрљају ненадних а моћних прохтева, сударивши се са ђудљивошћу случаја. А изнад свега се вије, као урлик гладних галебова над морем, хладна залеђеност једне воље која не трпи опирања. Јунаци ове књиге су већином жртве славољубља, части, поноса, пркоса, којима подлежу свесно али по неком мистичном нагону.

„Књига је врло укусно опремљена и стаје 1'20— дин.



Са данашњим бројем шаљемо опомену свима оним дужницима који нам дугују за прошлу и претпрошлу годину и молимо их, да нам што пре подмире свој дуг.

**Уредн.**



Кућа помодне робе

**МАТИЈЕ ЛЕВИ**

**НОВИ САД**

Главна улица у згради хотела Јелисавете.

**Најпоузданији извор  
за куповање беле робе.**

Богато стовариште прве врсте платна  
за бело рубље, Шролови шифони и  
дамасти за креветски прибор.

**СТОЛСКИ ПРИБОР**, бео и у бојама од  
најједноставније па до најфиније —  
ажурним и ручним везом — израде.

Завесе, тепихе, креветске чаршаве,  
све најмодерније, у огромном избору.

**Ћлузе, жипоне и женско рубље напуштам, тога  
ради продајем ове ствари у пола цене**

Рестлови свако после подне у пола цене.

≡≡≡ **Мустре шаљем бесплатно и франко** ≡≡≡

